

Introitus:

Hospodinův den je veliký a přehrozný! Kdo mu odolá? Nyní tedy, je výrok Hospodinův, navratte se ke mně celým srdcem! Joelovo proroctví 2:11-12

Čtení ze Staré smlouvy:

¹³ Stalo se ke mně Hospodinovo slovo podruhé: Co vidíš? Řekl jsem: Vidím kouřící hrnec, obrácený *sem* od severu. ¹⁴ Hospodin mi řekl: Od severu se bude valit zlo na všechny obyvatele země, ¹⁵ neboť hle, já volám všechny čeledě severních království, *je* Hospodinův výrok. Přijdou a každé si postaví trůn *u* vstupu *do* bran Jeruzaléma, proti všem jeho hradbám okolo i proti všem judským městům. ¹⁶ A *já* nad nimi vyslovím svůj rozsudek za všechno jejich zlo, že mě opustili a pálili oběti jiným bohům a klaněli se dílu svých rukou. ¹⁷ Ty však přepásej svá bedra, vstaň a mluv proti nim všechno, co ti já přikáži. Netřes se před nimi, jinak tě roztřesu strachem z nich. ¹⁸ A já, hle, dal jsem tě dnes za opevněné město, za železný sloup a za bronzové hradby proti celé té zemi, proti judským králům a proti jejím knížatům, proti jejím kněžím i proti lidu země. ¹⁹ Budou proti tobě bojovat, ale nepřemohou tě, protože já *jsem* s tebou, *je* Hospodinův výrok, abych tě vysvobodil.

Jaremjášovo proroctví 1:13-19

Hrncel ze severu aneb Odkud přichází zlo?

Jeremjáš dostává základní zprávy ve dvojici vidění: Prvním viděním byl mandloňový prut, který jej ujistil, že Bůh "bdí nad tím, co řekne". Druhým viděním, které má Jeremjáš na začátku své služby, je kouřící hrnec. Tomu stojí za to věnovat pozornost. Jde tedy především o hrnec samotný. Co je to? Kdo je to? Potom jde o tu světovou stranu, odkud hrnec vře - o sever. A nakonec, větší část čteného textu vypráví o soudu národů nad Jeruzalémem. Co je to za soudy? Postupně tedy:

1. Odstavec první - Hrnec

Hliněné a v lepším případě bronzové hrnce se vařily na ohništích, tedy na přímém ohni. Nebyly plotna, nebyla zesílená dna hrnců. Nežádka se stalo, že jedna strana byla zahřívána intenzivněji a vykypěla ven. Ve vidění je hrnec, jehož obsah se vaří a přetéká směrem k Jeruzalému. Ač si někdy obyvatelé Jeruzaléma připadali jako hrnec (Ezechiellovo proroctví 11:1nn) ve kterém by se mělo vařit dobré maso,¹ nejde tu o město a jeho obsah.

Jde totiž o jiný hrnec, který je k Jeruzalému obrácený od severu. Důležitou skutečností je, že pod kotly vždycky topí Hospodin. Hospodin vyvařoval Jeruzalém (Ezechiellovo proroctví 24:3nn), A tady topí pod pohanskými národy. Odvěcí nepřátelé Izraele - Asýrie a nebo v téhle chvíli už Babylónie. Byl to vždy kypící hrnec národů z oblasti Eufratu a Tigridu a Izrael se stával jen vedlejší osobou jejich vlastních problémů.

Mimo výklad: Připadáme si, že se všechno podstatné děje v nás. My sami jsme středem bytí. Kolik poznámek, analýz a zájmu je soustředěno je na nás. Nevšímáme si okolí. Všichni chtějí ublížit nám. Přitom jsme střípek z dějin, to nejpodstatnější se děje kdesi, my jsme jen důsledek toho všeho. Nijak nechci podceňovat důležitost starostí dospívajícího kluka, zamilované slečny, ustarané maminky a uběhaného tatínka. Ale stálo by za to podstoupit a podívat se alespoň z rozhledny na okolí.

¹ Majetní a spokojení lidé zauvažovali, zda by neměl být už Jeruzalém osidlován (developeři), zda by se už neměly stavět domy a zda by neměli být právě oni - kvalitní lidé ze svého pohledu - dobrým obsahem hrnce, masem. Neměli říká Pán Bůh, Jeruzalém má maso a kosti těch, které tito "dobří lidé" pozabíjeli či nechali zabít.

2. Odstavec druhý - Sever

Po pravdě řečeno, bylo by to podle mapy vlastně na východ od Palestiny, kdybychom se dívali k Babylonu, který byl největší hrozbou Palestiny kolem roku 600 před Kristem. Ale cesta z Babylonie šla vždy tak, že do Palestiny se přicházelo ze severu. I Abraham přichází z oblasti mezi řekami, z Uru kaldejského. A do země zaslíbené vchází od severu.

Mimo výklad: Ta světová strana je sama o sobě zajímavá. Jak se orientuje mapa? Pověste ji na stěnu, vezměte buzolu... Když by sever na kříži magnetické střílky měl ukazovat správným směrem, bude ukazovat nahoru. Tam, kam my ukazujeme, když chceme ukázat na nebe. Pokud mapu položíme, sever bude ukazovat dopředu. Když vezmeme Bibli a budeme ji orientovat podle buzoly, bude její hřbet svou linií ukazovat dopředu. "Ze severu přiletěli velcí draci." říká Throrova mapa v pohádce Hobit. Je to místo neprobádané a nebezpečné, kterému se i J.R.R. Tolkien vyhne. Nic tam ze svých dějů neumístí. Samozřejmě, protože o něm ví svoje. Je to místo, které nelze ovládnout ani zachránit. Co ví Tolkien?

Izrael se učil tomu, že Bůh přebývá na nejvzdálenějším, nejdalším severu² "Veliký je Hospodin, nejvyš chvályhodný - ve městě našeho Boha, na své svaté hoře. Krásně vyvýšená, radost celé země je hora Sijón — **nejzazší sever, město velkého krále**. Bůh je v jeho palácích; je znám jako nepřístupný hrad." (Žalm 48:2-4) V podobenství o Babylóně (Soud nad Babylónem) zpívá Izajáš o Jitřence (a zdá se, že vypráví o pádu ďáblově) a popisuje jej takto: "A ty sis řekl ve svém srdci: Vystoupím do nebes, nad hvězdy Boží vyvýším svůj trůn; usednu na Hoře shromáždění **na nejzazším severu**. Vystoupím na výsosti oblaku, vyrovnám se Nejvyššímu..." (Izajášovo proroctví 14:13, doporučeno číst 1-23)

Tím je ale řečeno, že ať je nepřítelem, zdrojem potíží jeden či druhý,³ vždy je to Pán Bůh, kdo to zlo drží na uzdě. Babylonie se stává trestem, trestá Izrael, ale sama bude trestána také. Jen až přijde její čas. Není všemocná.

3. Odstavec třetí - Trůny v branách

Pán Bůh dopustí, aby si kdekdo dovolil soudit vyvolený lid. Jsou to: "Všechny čeledě severních království" říká Pán Bůh. Stanou se soudci a pro Jeremjáše nejsou hrozbou. Sice si postaví soudnou stolicí či trůn, ale soudy nad Izraelem vysloví Pán Bůh: "A já nad nimi vyslovím svůj rozsudek za všechno jejich zlo, že mě opustili a pálili oběti jiným bohům a klaněli se dílu svých rukou." (16)

V době, kdy už dávno nebyly Babylónské hradby hrozbou, přicházejí *magoi*, mudrci či králové od východu (snad přišli také stezkami od severu) a stanou se soudci slepého Izraele. To oni najdou díky svým hvězdopraveckým schopnostem samotného Mesiáše v

² vrcholky Safónu (sever, hebrejsky *cafón*); „nejzazší sever“ bylo (pro Féniciány) označením sídla bohů (pův. ztotožnitelný s horou Džebel-el-Aqra nebo Casius asi 40 km SV od Ugaritu v Sýrii – Kenaanci považována za místo setkávání bohů, něco jako Olymp v řecké mytologii. Srovnáním zde žalmista vyjadřuje, že Sijón je tou skutečnou Boží horou (pravým „Safónem“), protože tam přebývá živý Bůh.

³ Jeremjáš začal působit v roce 629 a v roce 609 před Kristem porazil faraon Néko v nesmyslné bitvě krále Jóšijáše u Megida. Jóšijáš si snad myslel, že získá zpět Asyrskou baštu jezdeckého vojska (za Šalamouna izraelskou pevnost). Padl, jak se píše ve 2. knize Paralipomenon 25:20-24. A Megido leží **na sever** od Jeruzaléma...

Betlémě.⁴ Učitelé Izraele mají sice ve svých spisech psáno, že prorok Micheáš řekl, kde se narodí král. Ale to je taky všechno. Učitelé Izraele neví, že se to stalo! Magoi to ví! To je soud! Izraelité slyší, ale nerozumějí.⁵

Jeremjáš má ujištění o tom, že Pán Bůh vládu nad svým světem nikdy nepustil z rukou. Nemusí se tedy bát zlých. Slyší povzbuzení k tomu, aby si připadal jako nejmoderněji vyzbrojené a ochráněné město. Nikdo nebude mít takové kapacity jako Jeremjáš: “Ty však přepásej svá bedra, vstaň a mluv proti nim všechno, co ti já přikáži. Netřes se před nimi, jinak tě roztřesu strachem z nich. A já, hle, dal jsem tě dnes za opevněné město, za železný sloup a za bronzové hradby proti celé té zemi, proti judským králům a proti jejím knížatům, proti jejím kněžím i proti lidu země. Budou proti tobě bojovat, ale nepřemohou tě, protože já *jsem* s tebou, *je* Hospodinův výrok, abych tě vysvobodil.” (17-19)

Mimo výklad: Jeremjáš nemůže být prorokem záchrany pro celý národ. Pán Bůh rozhodl o zániku. Ale zachrání jednotlivce, kteří se naučí dělat pokání. Pán Bůh pro nás nemusí mít plány zázračné spásy českého národa. Může nás použít pro pár jedinců. Zastavit zánik civilizace asi nezvládneme, můžeme ale sloužit k odvrácení zániku jednotlivců. Křesťanství se dá budovat jen po jednotlivcích. Nikoli po zástupech.

Slovo na cestu:

“Nechť Pán dá bohatě růst vaší vzájemné lásce i lásce ke všem, ať posílí vaše srdce, abyste byli bezúhonní a svatí před Bohem, naším Otcem, až přijde náš Pán Ježíš.”

1. dopis Pavlův Tesalonickým 3:12-13

⁴ Matoušovo evangelium 2:1nn

⁵ Izajáš 6:10 a 42:18-20, Jeremjáš 6:10